

NOTAS DA VIDA DE TERENCIO MAC SWINEY

(MANDADAS ESPRESAMENTE PRA «NÓS», POR MISS ANNIE MAC SWINEY, IRMÁ DO GRORIOSO IRLANDÉS)

O Clan Mac Swiney foi orixinalementes unha familia nórdica e d'acordo c'algús estoriadores, d' orixe Noruega. A familia foi poderosa en en Longh Swilly e nos arredores, e foron sonados coma xefes militares e coma taes serviron ós xefes O'Donnell, e figueron moitos casamentos cos O'Donnell y-os O'Neill.

No século xiv viñeron ó Sul, e dend' aquil tempo, o seu solar recoñecido foi en West Cork-Musquerry. Eli, no século xv ergueron os castelos veciños de Cladagh e Castlemore. O derradeiro pasou ó clan dos Mac Carthy, seica coma dote, porque houbo moitos casamentos antr aqueles dous grandes clans.

O castelo de Cladagh e moitos acres de terra arredor d'il foron a principal residencia dos Mac Swiney deic'o tempo de Cromwell, no que llo quitaron pra darllo a un dos soldados da cabalo do exército de Cromwell que chamaban Swete.

Os Mac Swiney endexamais se foron do seu solar ancestral, preferindo, coma outros moitos fidalgos irlandeses, ficaren como labregos no

seo chao nativo, que s'arredaren d'il pra sempre.

D'iste xeito, houbo sempre e hai ainda Mac Swineys en Cladagh, anque as leiras que unha liña descendente dos desposeidos fidalgos leva hoxe, non sexa mais que unha pequena parte do que tiñan os seus denantepasados antes do tempo de Cromwell.

O val inteiro do Bride, un dos distritos mais fermosos e férteis do Sul d'Irlanda, está cheo de lembranzas e reliquias dos Mac Swiney. Din que foi un Mac Swiney quen fixo a ponte Cookstown, fai unhos 600 anos.

Terence James Mac Swiney naceu o 28 de Marzal de 1879, no 23, North Main Street, en Cork, e bautizárono na Eirexa de San Pedro e San Paulo. Foi o quinto de nove irmaus, dous dos que morreron de pequenos. O seu pai foi John Mac Swiney, frabricante de tabaco e vendedor en grande y-en detalle. A! casa de North Main Street era unha tenda sucursal ó miudeo, pois o groso dos negocios levábanse no 27-28 Great Georges Street, Cork, namental-o seu pai y-un

seu cunhado, John Buckley, estiveron en sociedade. Mais despois que a sociedade se desfixo, os negocios foron levados a King Street.

Terencio asistiu ás Escolas dos Christian Brothers no North Monastery. Cando tivo o tempo, preparouse pr' os eisames correspondentes, e tivo *exhibition* nos grados preparatorio, segundo e médeo. (Unha *exhibition* é unha moeda de prezo valuado en 15 ou 20 libras). Logo de pasalo-o grado médeo, un pouco despois dos dazaseis anos, deixou a escola, y-entrou n-a casa dos Sres. Dwyer & Company, Great Georges Street de tecedor de libros.

Namentras alí estivo, seguiu estudando pol-as noites, fixo os seus eisamens e colleu o grado de Bachiler en Artes, en Cencia Mental e Moral en 1907.

Durante ises anos d' estudo, il literalmentes faguía da noite día. Atopou despoixas d' un curto ensaio, que despois do traballo do día na sua oficiña, a sua mente non estaba despexada d'abondo pra estudar con proveito. Entón fíxose un plan de seu. Ó voltar d' os negocios, arredor das seis do serán, tomaba té, e iba dar un paseo, volvendo arredor das oito, e deitábase. Erguíase as duas da mañá y-estudaba algunhas horas total-as mañás. Gustáballe durmir seis horas, mais moi a miudo durmía moitas menos. Os mais dos seus escritos posteriores foron feitos do mesmo xeito. Il traballaba de cote millor n-as primeiras horas da mañá, namentras qu' as suas irmás, sempre quixeron millor traballar de noite e por moito tempo; era costume da sua irmá mais nova—qu' estaba estudando pro seu primeiro exame d' Artes por aquí tempo—poñer unha pota pra faguerlle a Terry unha taza de té, e chamalo ás duas da mañá, cando ela s' iba á cama.

Me non lembro de nada dino de nota en col d' il cand' o era neno. Il era decote dóce, c' unha especie de tranquiío antusiasmo por canto il comprendía. Endexamais falaba moito da sua obra.

Na presenza tiña sempre unha color morena crara, o cabelo caxeque negro, e ollos azúes craros. Hastra fai cinco ou seis anos, tivo sempre aspeuto de mozo, caxeque que de rapaz, mais os anos derradeiros, probabelmentes debibo a estar tantas veces preso, e mais ós seus moitos coidados en relación co Movemento Nazonal, perdera todo o seu aire mozo, y-a sua face púxose toda enrugada. Mais o seu curazón y-o seu antusiasmo nunca se fixeron vellos.

Cand' eramos moi pequenos, sempre deprendíamos un poema cada semán pra recitallo ó noso pai o domingo pol-o serán. Sempre había

de ser algo encol d' Irlanda, y-a gabanza e aprobación concedida ó pequeno recitante, era en proporción direita co aceso tono rebelde da recitación. Por iste camiño, deprendíamos moitos poemas de T. D. Sullivan e algús de Davis. «*A Morte de Owen Roe O'Neill*» e «*Fontenoy*» eran os que recitábamos con millor gusto, namentras qu' os nosos cantos preferidos eran «*O'Donnell Abre*» e «*Clare's Dragoons*».

Eu lembro un pequeno incidente dos derradeiros anos pra mostrar coma o asunto da liberdá d' Irlanda enchía os pensamentos de Terry. Podía il ter unhos dazanove ou vinte anos, pode que non tantos. Os millós de John D. Rockefeller eran ó tempo o tópicu favorito dos xornaes, e un día, os nenos principiaron a discutir na mesa do que iles houberan feito con tantos cartos. A nosa nai meteuse cordialmentes na discusión e debatéronse moitos espléndidos plans filantrópecos. N-un pronto ocurriuselle a algún que Terry non trouxera nada á discusión, e perguntáronlle o que il houbera feito:

—Eu faría libre a Irlanda—foi a inmediata resposta, faguendo que todol-os outros pláns e castelos no aire pareceran pequenos.

As suas respostas ás preguntas que seguiron, amostraron qu' il xa enton comprendera a siñificación da opresión inglesa no desenvolvemento económeco d' Irlanda, y-as relacións esenciaes antr' a liberdade políteca y-a económeca.

Nos días en qu' os rapaces do seu tempo non pensan mais que nos goces do istante, Terencio estíbese xa preparando pro rol que dentro d' il o esprito tiña fadado qu' il debía xogar na tráxica estoria da sua terra.

Endexamais vacilou. Il viviu de día en día c' un ideal guieiro na mente. Iste ideal era a liberdade d' Irlanda.

Dend' a primeira mocidade estaba preparado a se sacrificar pol-a sua terra. Durante a sua adolescencia, fortaleceu a sua determinación de se dar por enteiro con tal de faguer adiantar un pouquiño que fose, a causa á qu' il se consagrara.

E mais il amaba a vida. Il amaba a vida, a emoción e total-as mais belas cousas qu' os poetas—porque no seu curazón il era un verdadeiro poeta—poden amar. Vivir siñificaba moito pra Terencio, e non embargante moi por riba d' elo puxo a liberdade d' Eirin.

Nado en Cork, a «Vila Rebelde», il, coma todol-os outros rapaces d' elí, tiña un amor y-un respeito apaixonado pol-os vellos Fenians. Ó qu' era anormal n-il era a tranqúfa resolución co' a qu' il planeou o curso da sua vida. O seu oxetivo persistiu craramente no seu esprito,

y-a boa fortuna guiouno no camiño qu' il escollera.

Na Escola dos Christian Brothers foi pupilo do Reverendo Irmán Walker, y-era elí Superior o famoso Irmán Burke. Terencio pertencía a unha clás famosa, os mais de cujos membros distinguíranse en total-as cousas da vida no mundo.

«Eu penso qu'era o seu amor por Irlanda, y-o feito de s'istruir na língoa e na estoria irlandesas, o que deu direición ás suas incrinaciós» díxome unha vez un seu compañeiro d' escola.

»Non era de todo taciturno nin d' unha disposición desconfiada. Mais de rapaz, il tiña a miúdo un aire reservado que iba ben coa sua coor escura, e cos seus cabelos caxeque negros. As suas caraiterísticas, anque non estrañas, eran definiidas.»

Mais en relación coista fase da sua vida, nada millor que citar o que dixo d' il John Walsh, qu' era un dos seus profesores. Mr. Walsh, dí:

«Parez que pasou moito tempo, e fai vinteito anos, cando eu era profesor segrar cos Christian Brothers no North Monastery en Cork, había na miña clase dous rapaces moi desemeillantes en natureza e disposición, qu' algún tempo antes soupen qu' eran irmans. Eran Terencio e Pedro Mac Swiney.

»Eu recordo a seria face d' aquil mocío que rara vez ou nunca tomou parte nas brincadeiras dos outros rapaces, e fago comparanza coa do seu irmán Pedro, o inventor de total-as trastadas dos rapaces na clase. Pedro estaba sempre fervendo, perdendo leuciós, faguendo entrar toda clás de trastornos y-a miúdo recibindo castigos por arremedar ós profesores.

»Pedro era un remedador nato. Eu lémbrome nos anos derradeiros, sendo xa un home, voltá-bamos d' un partido de football en Limerick; unha gran chea de xente agardaba que pasara un tren especial onde viña o leader irlandés William O'Brien. O pobo da comarca agolpouse ó redor do noso vagón na estación de Kilmallock y-acramou a O'Brien, creendo que o político viña no noso departamento.

»Pedro decidiu qu'aproveitaran o tempo y-os cartos. Pediu un chapeu de labrego y-unhas gafas, y-envolto n-unha chaqueta satinada, n-unhos cinco minutos, falou dend' a fiestra do vagón esautamente cos mesmos xestos y-a mesma fala qu' o héroe de Tullamore. O público aprausouno a cada frase. Logo, aquela noite, cando Mr. O'Brien chegou, falloulle o seu recentemente acostumado en Kilmallock.

»Ora, Terencio, a quen eu coñecín de neno e

de home, era por comcreto difrente. Doce meses estivo na miña clase, mais eu coñecino na escola por tres ou catro anos.

»Ainda era un rapaz, e xa falaba e obraba c' unha calma e unha deliberación qu' amotraba a imensa forza do seu caraute. Ainda con todo, non era un rapaz de quen un houbera dito que chegaría a ser un grande home co mundo inteiro resoando co seu nome.

»Non, Terencio Mac Swiney era difrente de todol-os outros rapaces na clase. Houbera tido o estrevemento combiñado co aquela forza de caraute que chamaba a atención no pirmeiro encontro, y-houbera deixado unha mais crara impresión, mais o apartamento qu' así o sinalou nos anos derradeiros deixaba a un coa impresión de qu' aquil guapo rapaz con cabelo negro com' un corvo e ollos azúes contrastando tan ben coa sua pálida faciana, podía mañá pol-a sua boa sorte chegar a ser un escolante ou entrar no sacerdocio.

»Terry, com' os seus compañeiros lle chamaban, nunca foi traste de neno. Non iba nunca ó campo de football. Nas horas de recreo, vino a miúdo lendo algunha estoria irlandesa. E sentado nun curruncho, lonxe dos berros y-os brincos dos outros lía o seu libro.

»Nas leuciós, era fáclmentes o pirmeiro da clase. As cousas qu' il adoitaba dicir unha y-outra vez eran asombrosas pra un rapaz dos seus anos. Lémbrome n-unha ocasión, cand' un dos frades lle perguntou o qu' houbera querido ser, tivo unha resposta sorprendente:

»—Soldado!

»—E levar unha chaqueta bermella e ganar un chelín diario? perguntou o frade.

»—Non, levar unha chaqueta verde e liberar Irlanda, foi a tranquía réprica.

»Velehi todo o ideal da vida de Mac Swiney.

»Atópomo algús anos despois de ter pasado da miña clase. Era enton membro da Sociedade *Xoven Irlanda*, unha orgaización de Cork, onde s' atopaban os derradeiros restos do movemento Feniano. Terencio non tiña mais que quince anos y-os mais dos outros membros pasaban xa dos cincoenta. Non embargante, eu recordo que o rapaz orgaizou e dirixiu unha revolta na orgaización.

»As suas queixas eran que os métodos dos xefes eran anticuados d' abondo, e que si a Irlanda había ser libre, tiña que ser emprendida unha polítca mais nova e mais eficiente. As longas barbas indináronse ó estrevemento da mocidade. Non deran iles o millor dos seus anos ó servizo da sua terra, e iban agora ser suprantados por unhas cabezas tolas?

»Mae Swiney foi vencido pro non acabaron co' il. Os votos podían estar contra d' il, mais c' unhos poucos cofrades levados pol-a forza das suas ideías, iniciou a *Sociedade Literaria Céltiga* qu' estaba destiñada a sel-o berce do presente movemento pol-a liberdade d' Irlanda.

»Terencio Mac Swiney era a y-alma qu' a movía. Il travallou pol-o rexurdimento da lingua irlandesa e por un teatro nazonal, e inda que non tivo éisito no proxeyto derradeiro, namentras viviu, con só qu' houbera vivido hastra a restauración da tranquilidade no país, os seus esforzos houberan traguido froito certamentes.

»Eu nunca perdín de vista a sua carreira por un longo tempo. Eu soupen da loita da sua nai viuda que tiña que manter tanta familia tan nova. O seu home morrera enantes que Terry cumprira os dez anos, e coma eu velaba por il coma home e coma rapaz, notei o coidado e consideración qu' il amostrou decote pol-a sua nai.

»Non foi nunca un fillo meramentes sumiso. Il amaba á sua nai como amaba as suas irmás e irmaus, coma il amaba á sua dona e ó fillo, como il amaba á sua terra. N-algún tempo da sua vida, houbera dado a vida pol-o seu lar, coma de feito dou a vida pol-a Irlanda.»

Todo iso da narración de Mr. Walsh. Terencio namentras estivo empregado na casa Dwyer and Company, os seus xefes estaban satisfeitos da sua enerxía e intelixencia; mais aquil traballo non era a sua vocación, de modo qu' il seguiu no tempo de lecer, lendo estoria e literatura irlandesa.

Dedicouse a istes estudos con tal intensidade qu' en pouco tempo, en comparanza, fíxose Bachiler en Artes na Royal University d' Irlanda. Logo abandonou o seu cárrego comercial y-aceitou un posto do Cork County Council coma profesor en asuntos comerciás. Elí permaneceu hastra o comenzo da guerra de 1914, cando s' atopou desempleado debido á necesidade de economías no colexo.

Elí ocorreu un episodio que quero lembrar. Había elí catro profesores, e no plan d' economías determinado pol-o departamento, decidiron seguir con tres. O segundo en antiguidade era Liam de Roiste, agora un dos membros do Parlamento pol-a vila de Cork. Terencio Mac Swiney era o terceiro, mais o comité escolleuno en lugar de De Roiste. Cando Terencio o soupo non quixo acentual-o nomeamento que pasou a Mr. De Roiste.

Terencio enton volven á literatura. Dende que deixara a escola, estaba sempre escribindo e publicou unha colección de poemas en 1907,

baixo do título *A múseca da liberdade* (*The Music of Freedom*). Il mesmo chamáballe: «N.º 1 da Nacente Imprensa Gael».

Nos anos seguintes publicou moitas comedias, sendo as principás antr' elas *The Wooing of Emer*, *The Last Warriors of Coole*, *The Holocaust* e *Manners Masketh Man*.

O seu intrés pol-a literatura y-estoria irlandesasfíxose tan forte que pra il foi un paso curto da literatura á políteca. Toda a sua vida il soñara unha Irlanda libre, y-os seus héroes eran os mártires que deran as suas vidas pra que a sua terra podera ser ceibada de debaixo dos pés do opresor. Era a sua grande cobiza seguil-os seus pasos e traballar pol-a causa d' Eirin.

Cando o Sinn Fein foi un movemento, nas suas primeiras fías estivo Terencio Mac Swiney. Dende rapaz, il ouvira estorias do Gran día en qu' un exército desbandado de soldados irlandeses-americanos dempoixas d' unha guerra de liberación, volveron os seus pensamentos alén do Atlántico e soñaron unha nova República. Estaba todo perdido? preguntábase. Había que faguer mais que evocal-as glorias pasadas, e someter á insolencia inglesa por unha despreciable concesión.

Dend' a fundación do Sinn Fein, a sua hestoria é a estoria do movemento.

Mais il veu autivamente á política práctica co nacemento dos Voluntarios Irlandeses. Foi o mais aitivo orgaizador d' iste corpo no país.

Lémbrome d' unha pintura encantadora que o representa no campo d' Istrución dos Oficiás Voluntarios en Galway en 1915, pintada por un camarada. Elí amóstrase, corazón e alma na obra, y-o seu serio, y-as veces grave continente, da a entender qu' il era un home atido ás realidás. Foron aquiles, ledos e proveitosos días, e ninguén sacou d' eles mais proveito qu' a il. O campo tiña que mudarse varias veces namentras il estivo co' a tropa aquila vez.

O ano seguinte principiou a serie de persecucións do Goberno Británeco qu' ó fin rematou co'a sua morte. Arrestárono primeiro o 13 de Xaneiro de 1913 por un discurso que botou, e soltárono o 22 de Febreiro. Non estaba en Cork en 1916, y-eu sei que houbo quen empregou influencia contra d' il conforme coas istrucións do Executivo de Dublin. Mais o Goberno Británeco ainda autouo contra d' il y-en Mayo de 1916 deportárono sen xuício nin cargo á prisión de Wakefield, mandárono d' elí a Trongoch, Gales, e derradeiramente a Reading, Inglaterra, e soltárono sen mais espricación nin defensa pol-a víspora do Nadal d' aquil ano.

Volvérono prender en Febreiro de 1917 e

outra vez deportárono sen formación de causa a Inglaterra. Soltárono e volvérono a Irlanda por San Xoan d' aquil ano, pra volvelo prender por Santos e sentencialo a seis meses de cadea por ter feito un discurso sedicioso. Ó cabo d' unhos días, o 12 do mes de Santos, todol-os presos no cárcel de Cork, queixáronse de fame e soltáronos baixo disciplina e condición o día 21, con orde de voltar o cárcele ós 21 días. Il non volveu. En Marzal de 1918 prendérono en Dublín pra compretal-a sentencia encerrado no cárcel de Dundalk e Belfast, deica Setembre.

Cando cumpríu, prendérono de novo, outra vez sen acusación nin proba nas portas mesmas do cárcel.

Soltárono baixo parola, en consideración á doenza da sua dona, por Marzal de 1919. Dempois de varias ordes dadas pra prendelo, deica Marzal de 1920 os esforzos pra collelo non deron resultado, mais por fin pillárono o 12 d' Agosto en circunstancias que ficaron pra sempre na memoria de todol-os irlandeses, e deportárono por coarta vez pra Inglaterra.

IRLANDA!

*Irmanciña adourada
que pasachel-o mar!
Antre a brétema, o tanguido
da campaña de San Patricio zoando vai!
Carne, sangue, osos celtas!
Irlanda! Irlanda irmán!
Ten unha nova estrela o noso ceo
e ten uns santos novos noso altar!
Chegou o teu berro
ós cons de Fisterre que baten o mar
e abréu o teu laio, salouco e ruxido,
as vellas feridas do vello Breogán...
xa está cheo de sangue bermello
o cálix do San Graal!*

*Irmanciña adourada
que pasachel-o mar!
A lanxa groriosa dos feitos heroicos e os sagros misterios
en alto... afiada... na man!*